



ירושלים, די אייר, תשע"ד

4 מאי, 2014

פטור: 9596

בפקס: 03-5379339

לכבוד

עו"ד יוסף הלוי

מ. פירון ושות', עורכי דין ונוטריונים

רח' אבא הלל סילבר 16

רמת גן 52506

הנדון: החלטה בעניין פטור מאישור הסדר כובל בין:

אגוד חברות הביטוח בישראל וחברות הביטוח

הנני מתכבד להעביר אליכם את החלטת הממונה על הגבלים עסקיים, לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח - 1988, בדבר מתן פטור מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסדר כובל שבין הצדדים בנדון.

בכבוד רב,
עו"ד דוד ארם
רשם ההגבלים העסקיים



רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור בתנאים מאישור הסדר כובל

להסדר שבין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח

א. פתח דבר

בפניי בקשה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק") למתן פטור מן החובה לקבל את אישור בית הדין להגבלים עסקיים להסדר שצדדים לו איגוד חברות הביטוח בישראל (להלן: "האיגוד") וחברות ביטוח שיבחרו להיות צד להסדר. עניינו של ההסדר הוא בקביעת מנגנון ליישוב סכסוכים הנוגעים לתביעות שיבוב בין חברות ביטוח בגין ביטוחי רכב רכוש (להלן: "הסכם הבוררות"). בשנת 2002 ניתן, לראשונה, פטור להסדר דומה בין איגוד חברות הביטוח ובין חברות הביטוח,¹ ומאז ניתן הפטור שלוש פעמים נוספות.²

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי, בכפוף לתנאים הקבועים בסיפא להחלטה זו, כי אף שההסדר עשוי לחול על חלק ניכר מהשוק, הכבילות שבו אינן פוגעות של ממש בתחרות בשוק כאמור, וכן כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלה ומהנימוקים שיפורטו להלן, ראוי ההסדר לפטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק.

ב. הסכם הבוררות והרקע לו

ביטוח רכב רכוש מכסה את בעל הרכב, המבוטח, מפני נזקי רכוש שנגרמו לרכב. נזקים אלו נגרמים לעתים קרובות עקב רשלנות של אדם אחר. במקרים אלו, תשלום תגמולי ביטוח למבוטח מקנה למבוטח זכות פיצוי מהמזיק (או ממבטחו של המזיק). זכות זו, הקבועה בסעיף 62 לחוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981,³ מכונה זכות "שיבוב".

על פי טענת האיגוד, גדל בשנות התשעים של המאה הקודמת מספר תביעות השיבוב שהוגשו לבתי המשפט, עד לכדי 20 אלף תביעות בשנה, באופן שהטיל עומס כבד על מערכת בתי המשפט. בשנת

¹ החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח בישראל והחברות בו; 2002 **הגבלים עסקיים** 3014257.

² החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח; 2005 **הגבלים עסקיים** 5000060, החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח; 2008 **הגבלים עסקיים** 5000893; החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח; 2011 **הגבלים עסקיים** 5001839.

³ סעיף 62 לחוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981, ס"ח 1005.

2002 ניתן לראשונה פטור, אשר הוארך מאז בשלוש תקופות נוספות בנות שלוש שנים, להסדר לפיו ימליץ האיגוד למבטחים להצטרף להסדר בוררות החל על תביעות שיבוב אלו. מטרתו של ההסדר היא ליעל את תהליך ניהול התביעות וסילוקן, להפחית הוצאות ולחסוך בזמן.⁴

ביום 1.9.13, טרם חלפה התקופה עליה ניתן הפטור האחרון, הפסיק מוסד הבוררות לפעול (פרט למקרים תלויים ועומדים), כך שתביעות שיבוב חדשות אמורות להיות מוגשות לבתי המשפט. כעת, מבקש האיגוד לחדש את פעילות מוסד הבוררות באמצעות הסכם בוררות חדש, אשר נוסח לטענת האיגוד במטרה לפתור את הבעיות שהתגלו אגב יישום הסכם הבוררות הקודם וליעל את הליך הבוררות. כך, במסגרת השינויים בהסכם הבוררות החדש, נקבעו מועדים קשיחים וצומצמה האפשרות להאריכם, ניתנה לוועדת ההיגוי, שבסמכותה לקבל החלטות בעניינים הנוגעים להסדר הבוררות, הסמכות לקבוע "כללי אצבע" לחלוקת אחריות במצבים טיפוסיים, הוגבלה אפשרות הפסילה של הבורר, הוגבלה כמות הערעורים שחברת ביטוח יכולה להגיש והבורר חויב לפסוק הוצאות ושכר טרחה.

בהתאם להסדר בגינו מתבקש פטור זה, כל חברת ביטוח⁵ (אף אם היא אינה חברה באיגוד) תוכל להתקשר בהסדר הבוררות, ותוכל להפסיק את התקשרותה בתום כל שנה קלנדרית. החברות שיתקשרו בהסכם הבוררות יהיו מחויבות ליישב במסגרתו את הסכסוכים ביניהן, אשר נוגעים לתביעות שיבוב בגין ביטוחי רכב רכוש, ובלבד ששווי הסכסוך אינו עולה על 100,000 ש"ח. מוסד הבוררות ינוהל באמצעות מפעיל חיצוני, שייבחר על ידי האיגוד, והבוררים יכריעו בסכסוך לפי מיטב שיפוטם המקצועי ובהתאם להוראות הסכם הבוררות.

בבקשת הפטור מבקש האיגוד להמליץ לחברות הביטוח החברות באיגוד להצטרף להסדר הבוררות. על פי סעיף 5 לחוק, דינה של המלצה זו כדין הסדר כובל לפי סעיף 2 לחוק.

ג. השפעת ההסדר על התחרות

כאמור לעיל, המדובר בהסדר בין מתחרים בענף הביטוח, המחייב את הצדדים להסדר ליישב סכסוכים ביניהם במוסד הבוררות. הסדר זה מעלה מספר חששות תחרותיים שפורטו בהרחבה בהחלטות קודמות.

בפרט, מעלה ההסדר חשש מפני שימוש בפסק הבוררות, שהינו תוצר של הליך שהמבוטח לא היה צד לו, כנגד המבוטח, לדוגמא לצורך גביית דמי השתתפות עצמית⁶. נחה דעתי, כי התנאים שנקבעו לעניין זה בעבר, לפיהם הצדדים אינם יכולים לעשות שימוש בפסק הבוררות כנגד גורם שלא היה צד להליך הבוררות, מונעים את הפגיעה האמורה במבוטח. על כן, החלטתי לקבוע תנאים דומים גם בהחלטתי זו.

⁴ לעניין הצורך והתועלת במוסדות בוררות על מנת להקל על העומס במערכת בתי המשפט ראו גם החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים תשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור להסדר בין לשכת עורכי הדין והחברים בה; 2013 הגבלים עסקיים 500418.

⁵ מבטח כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

⁶ להרחבה ראו החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין איגוד חברות הביטוח בישראל וחברות ביטוח; 2005 הגבלים עסקיים 5000060.

חשש נוסף הוא, כי מאחר שההסדר (ובפרט, ועדת ההיגוי שתוקם, אשר תורכב מנציג אחד של כל חברת ביטוח) צפוי להקים "שולחן משותף" של חברות הביטוח, מתקיים החשש מזליגת שיתוף הפעולה לתחומי פעילות אחרים של חברות הביטוח ("spill-over"). לאור חשש זה, מצאתי לנכון לקבוע תנאים הקובעים, בין היתר, כי לא יועבר מידע העלול לפגוע בתחרות בין החברות, וכי ישיבות ועדת ההיגוי יתועדו בפרוטוקול מפורט ומלא ולא ייקחו בהן חלק עובדי מערך השיווק של חברות הביטוח.

מעבר לכך וכאמור, הסכם הבוררות החדש שהובא לפניי כולל מספר שינויים לעומת ההסכם שהובא בבקשות הפטור הקודמות בעניין זה. על פי אחד השינויים שהתבקשו, הבוררות תחול רק על חלק מהתאונות, ואילו תביעות שיבוב הנוגעות ליתר התאונות (להלן: **"הרובד הבסיסי"** ו**"הרובד הנוסף"**, בהתאמה), יידונו בבוררות על פי הסכמה בין הצדדים בלבד. החשש שעלה מהוראה זו היה כי הסכמים הדדיים בין חלק מחברות הביטוח עלולים לשמש ככסות לדחיקת חלק מחברות הביטוח מן הרובד הנוסף של ההסדר, בדרך שתביא להאמרת עלויותיהן של חברות ביטוח אלו ולפגיעה בכושרן התחרותי לעומת חברות הביטוח האחרות. שהרי, הדיון בבוררות נושא בחובו חיסכון בעלויות עבור חברות הביטוח לעומת התדיינות בבתי המשפט.

לאחר שהבעתי בפני האיגוד את החשש האמור, החליט האיגוד לשנות את ההסכם, באופן שבו החברות שיבחרו להצטרף לרובד הנוסף יהיו מחויבות ליישב במסגרתו את הסכסוכים ביניהן ללא צורך בהסכמה הדדית, וזאת בדומה למצב החל ברובד הבסיסי. בהקשר זה, מצאתי לנכון לקבוע תנאי, שמטרתו להבטיח כי כל חברת ביטוח, בין אם היא חברה באיגוד ובין אם לאו⁷, תוכל להצטרף להסדר הבוררות בתנאים שווים.

מכל האמור לעיל, שוכנעתי כי בהתאם לסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ובכפוף לתנאים שנקבעו בהחלטתי זו, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות וכי ההסדר אינו פוגע פגיעה של ממש בתחרות.

סוף דבר

לאור האמור לעיל, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש, בכפוף לתנאים המפורטים להלן, לתקופה של 5 שנים מהיום.

הגדרות:

"האיגוד" – איגוד חברות הביטוח בישראל (ע"ר);

"ועדת ההיגוי" – ועדה המורכבת מנציג אחד של כל חברת ביטוח שתצטרף להסדר, ושבסמכותה לקבל החלטות בעניינים הנוגעים להסדר הבוררות כמפורט בהסכם הבוררות בתביעות שיבוב בביטוח רכב רכוש, שצורף כנספח א' לבקשת הפטור;

⁷ לעניין החשש מפני אפליה בין חברות החברות באיגוד עסקי ובין יתר החברות בענף במסגרת הליכי בוררות, ראו: החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל בין איגוד קופות הגמל בלשכת המסחר, חברות המנהלות קופות גמל והמוסד הישראלי לבוררות עסקית מיסודן של לשכות המסחר בישראל; 2011 הגבלים עסקיים 5001881.

תנאים:

1. הצדדים להסדר לא יעשו שימוש, ולא יאפשרו לאחר לעשות שימוש, בפסק הבוררות כנגד גורם שלא היה צד בפועל, בעצמו, להליך הבוררות, לרבות לצורך גביית דמי השתתפות עצמית ממבוטח ו/או לצורך תמחור פוליסת הביטוח עבור מבוטח ספציפי. אין באמור כדי לגרוע מזכות צד להסדר, ככל שקיימת על פי דין או מכוח הסכם, לגבות ממבוטח את דמי ההשתתפות העצמית ו/או למנוע ממבוטח הנחת העדר תביעות, ובלבד שלא יעשה כן תוך שימוש בפסק הבוררות.

2. כל פסק בוררות אשר יינתן על ידי מוסד הבוררות נשוא ההסדר יכלול פסקה המבהירה כי אין לעשות בו שימוש כנגד גורם שלא היה צד להליך הבוררות, לרבות לצורך גביית דמי השתתפות עצמית ממבוטח ו/או לצורך תמחור פוליסת ביטוח עבור מבוטח ספציפי.

3. ככל שנדרשת העברת מידע במסגרת ההסדר, היא תיעשה במסגרת ישיבות וועדת ההיגוי בלבד.

4. על ישיבות ועדת ההיגוי יחולו הכללים הבאים:

א. לא יועבר בין חברות הביטוח כל מידע שעלול לפגוע בתחרות בין חברות הביטוח. מבלי לגרוע מכלליות האמור, לא יועבר מידע בדבר לקוחות; מידע הנוגע לעלויות, לרווחיות, לתמחור ולמחירים; ומידע הכולל פרטים הנוגעים לתכניות עסקיות כלליות או פרטניות, בין בעבר ובין בעתיד;

ב. ישיבות ועדת ההיגוי יתועדו בפרוטוקול מפורט ומלא, אליו יצורף העתק של כל מסמך (לרבות מצגת) שהוצג לקראת או במהלך הישיבות האמורות וישמר תיעוד הולם של כל העברת מידע אחרת בין הצדדים במסגרת הישיבות (להלן ביחד: "התיעוד"). התיעוד ישמר אצל האיגוד ויועבר לרשות ההגבלים העסקיים על פי דרישה, תוך 14 ימים ממועד הדרישה.

ג. לא ייקח חלק בישיבות וועדת ההיגוי מי שנמנה על מערך השיווק של חברת ביטוח.

5. מנכ"ל של כל אחת מחברות הביטוח שהצטרפה להסכם הבוררות יחתום טרם ההצטרפות, או טרם תחילת ביצוע תפקידו כמנכ"ל (על פי המאוחר מביניהם), על כתב התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א'. כתב ההתחייבות יישמר בידי האיגוד, ועותק ממנו יועבר לרשות ההגבלים העסקיים 30 יום לאחר חתימתו.

6. לאורך כל תקופת ההסדר ידאג האיגוד לקיומם של כתבי התחייבות בנוסח המצורף לתנאים אלה כנספח א', החתומים על ידי המנכ"ל המכהן של כל אחת מחברות הביטוח החברות בהסדר.

7. הצדדים להסכם הבוררות יאפשרו לכל מבטת, בין אם הוא חבר באיגוד ובין אם לאו, להצטרף להסכם הבוררות, בתנאים שווים.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים, או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.



פרופ' דיאיד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ד' באייר תשע"ד

4 במאי 2014

נספח א'

אני החתום/ה מטה, נושא/ת ת.ז. שמספרה המשמש/ת
כ....., מצהיר/ה בזה כדלקמן:

1. קראתי במלואם את החלטת הממונה ואת תנאי הממונה על הגבלים עסקיים למתן פטור מאישור בית הדין להסדר שעניינו קביעת מנגנון ליישוב סכסוכים הנוגעים לתביעות שיבוב בין חברות ביטוח בגין ביטוחי רכב רכוש (תיק 9596).
2. אני מודעת/לכך כי קיום דווקני של כל התנאים הללו הוא הבסיס לקבלת פטור הממונה על הגבלים עסקיים להסדר זה.
3. ידוע לי כי הפרת התנאים הנזכרים מהווה עבירה פלילית על פי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח - 1988, שעונשה עד חמש שנות מאסר.

חתימה

שם מלא

תאריך

אישור

הנני מאשר/ת בזה כי ביום הופיע/ה בפני מר/גב' בעל/ת ת.ז.
ואחרי שהזרתי/ה כי עלי/ה להצהיר את האמת וכי יהיה/תהיה צפוי/ה לעונשים
הקבועים בחוק אם לא יעשה/תעשה כן, חתם/ה על ההצהרה הנ"ל בפני.

עו"ד,

מ.ר.